

Istnieje
od 1965

FORUM

NASTĘPNE
8
PAŹDZIERNIKA
PIĄTEK
WYDANIE

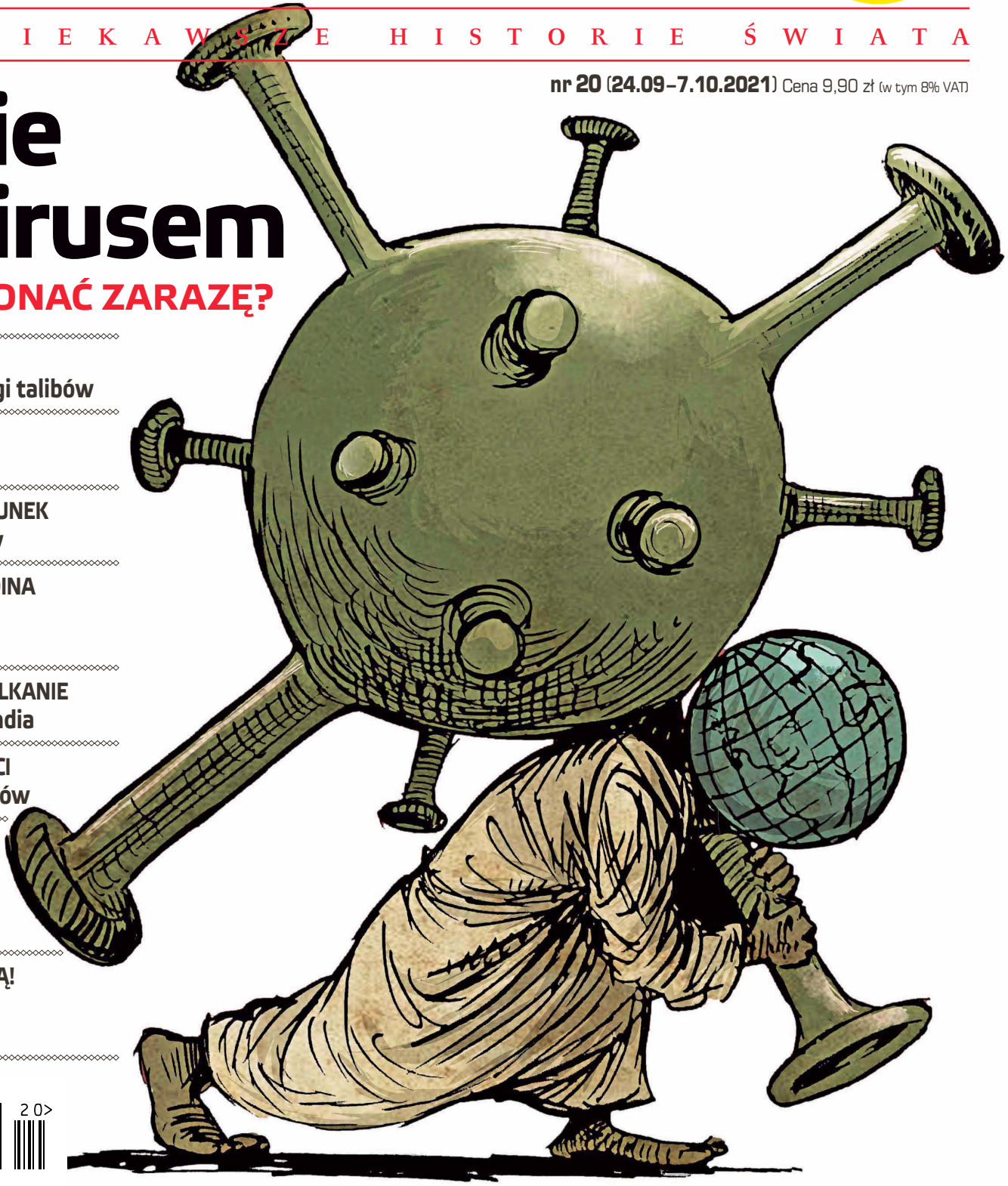
N A J C I E K A W S Z E H I S T O R I E Ś W I A T A

nr 20 (24.09–7.10.2021) Cena 9,90 zł (w tym 8% VAT)

Życie z wirusem

JAK POKONAĆ ZARAŻĘ?

- .....
- GAMBIT BIDENA**
Instrukcja obsługi talibów
- .....
- KULEK I IGRZYSK!**
Kibice jak dzieci
- .....
- ZAGROŻONY GATUNEK**
Chińscy ekolodzy
- .....
- POD FLAGĄ BITCOINA**
Utopia utopiona
w Atlantyku
- .....
- POZIOMKI NA WULKANIE**
Kogo grzeje Islandia
- .....
- KOSMICZNE ŚMIECI**
Cmentarz satelitów
- .....
- SZCZYT
PODEJRZEŃ**
Lustracja
w Himalajach
- .....
- CHCEMY BYĆ SOBĄ!**
Kobiety
idą po władzę
- .....

ISSN 0015-8402 20>

 9 770015 840106

..... POSZERZAMY HORYZONTY .....

TWOJE
pismo o NAUCE

PO CO NAM
UŚMIECH

ŻYCIE
Z HASHIMOTO

ZASZYFROWANA
CODZIENNOŚĆ

wiedza i życie

PAŹDZIERNIK 2021 nr 10 (1042)
CENA 10,99 ZŁ (w tym 8% VAT)

www.wiz.pl ukazuje się od 1926 roku

PODZIEMNY
świat
tętni
życiem

Pozaklejać
KAMERKI!

Jak zbudować
RAKIETĘ

Kiedy zaczęliśmy
SIĘ MYĆ

SOWA
— STWORZENIE
MAGICZNE

PRZYDATNE W SZKOLE

HISTORIA ZIEMI ZAPISANA W OSADACH

MEDYCYNĄ • PSYCHOLOGIA • EKOLOGIA • HISTORIA • NOWE TECHNOLOGIE

Październikowy numer „Wiedzy i Życia” w kioskach od 29 września!

Prenumerata papierowa i cyfrowa tytułu dostępna na stronie wiz.pl oraz na sklep.polityka.pl/wiz

6 FOKUS

ECHA POLSKIE

12 Enfant terrible Europy.
Warszawa testuje Brukselę

WYDARZENIA

14 NATO na bok.
Ryzykowny sojusz USA z... talibami

O TYM MÓWI ŚWIAT

18 Spór o rewakynację.
Covid zostanie z nami na dłużej?

PROFILE

22 O nich się mówi:

Imana
Mark Milley
Sigrid Kaag
Erin O'Toole

LUDZIE

24 Jelle Bakker.
Autystyk na olimpiadzie

28 Gu Bojian.
Sam przeciw zaporze wodnej

REPORTAŻ

30 Państwo na wodzie.
Porażka wolnościowców

36 Co żołnierz ma...
Za kołem polarnym

**Ostatnią kulkę...
.... zostawił dla siebie**

40 Kostaryka.
Tu emigrują Afroamerykanie

44 Powrót do źródeł.
Geotermalna Islandia

48 Punkt Nemo.
Uwaga, spadające satelity!

FOTOSTORY

50 Upadek Evergrande.
Czyli Lehman Brothers po chińsku

OBYCZAJE

52 Himalaje zakłamania.
Wspinacze czy krętacze?

56 Dramat bomżów.
Na moskiewskim bruku

w numerze

Czarny scenariusz
Gdy ich kiedyś zabraknie...

14

Unia patrzy
Polska robi swoje

12

18

Dostęp do szczepień
Komu trzecią dawkę?

28

Paw złoty
Rzadszy niż panda

24

40

Bez dyskryminacji
Latynoski raj

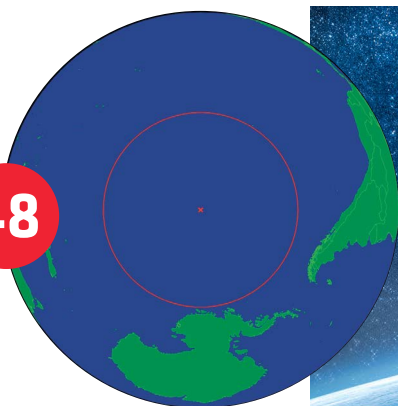
30

Wycieczka czy ucieczka?
Na rafie biurokracji

Trzy lata polata
Ale co potem?

48

ROZMOWA

58 **Mary Beard.** Kto i co przeszkadza rządzić kobietom

20 LAT PO 9/11

62 **Mózg zamachu.**
Chalid Szajch Muhammad wciąż bez procesu

Górskie choroby
Zazdrość i mitomania

52

64 **Niewinny, ale podejrzany.**
Byłem więźniem Guantánamo

66 **Zapomniana ofiara.**
Jak zginął Henryk Siwiak

68 **Al-Kaida ma przyszłość.**
Dżihad to za mało

HISTORIA

72 **Grecka bohaterka.**
Jak Bubulina Turków pogoniła

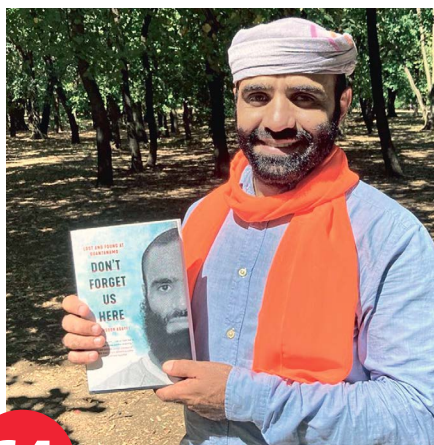
KOMPAS

76 **Sokotra.**
W cieniu smoczego drzewa

80 **MIKROFORUM**

64

Oskarżony oskarża
Oddajcie mi 14 lat!

58

Ekscentryczka?
Nie, feministka

66

Szukał pracy...
W złym miejscu i czasie

72

Pokonała wrogów
Zabita przez swoich

Laguna Ditwah
Czas stanął, piasek - nie

76

O tych krajach piszemy:

- AFGANISTAN (s. 14, 62, 68) CHINY (s. 28) CZARNOGÓRA (s. 30)
- GRECJA (s. 72) HOLANDIA (s. 24) INDIE (s. 30) ISLANDIA (s. 44)
- IZRAEL (s. 12) JEMEN (s. 64, 76) KOSTARYKA (s. 40) NEPAL (s. 52)
- NIEMCY (s. 14, 58) PAKISTAN (s. 62, 68) PANAMA (s. 30)
- POLSKA (s. 12, 66, 68) ROSJA (s. 12, 36, 48, 56, 72) TAJLANDIA (s. 30)
- TURCJA (s. 72) USA (s. 12, 14, 30, 40, 48, 58, 62, 64, 66, 68)
- WIELKA BRYTANIA (s. 30, 58)

Wszystkie twarze niemieckiej Rzeszy

POLITYKA

POMOCNIK HISTORYCZNY

Nr 5/2021 Cena 25,99 zł (w tym 8% VAT) Indeks: 403652 ISSN: 2391-7717

Dzieje Niemców

Historia aż nazbyt bogata

• Od Germanów i Ottonów do Angeli Merkel • Trzy Rzesze, trzy republiki
• Cesarze, królowie, kanclerze • Humanści i zbrodniarze • Triumfy i traumy

Do kupienia
w dobrych kioskach
i na sklep.polityka.pl

NO
DRAG

USA

Polowanie na Haitińczyków

Amerkańscy pogranicznicy na koniach próbują siłą powstrzymać uchodźców z Haiti przed wejściem do obozu utworzonego na brzegu Rio Grande w pobliżu miasta Del Rio w Teksasie. – Takie sceny są ohydne i niedopuszczalne. Trzeba to sprawdzić i pociągnąć winnych do odpowiedzialności – mówi przewodniczący demokratów w Senacie Chuck Schumer. Gdy pojawiła się plotka, że granica w tym miejscu jest otwarta, w ciągu tygodnia pojawiło się tu około 10–14 tys. ludzi. Amerykańskie służby nie nadążają z rozwożeniem ich do ośrodków rozpatrywania wniosków o azyl. Haitińczycy śpią w namiotach lub na gołej ziemi, śmieci zaczynają się piętrzyć, mało kto nosi tu maseczki, temperatura sięga 37 st. Celsjusza.

086-3452293
02-8841922

พ.ย. 475

086-3452293
02-8841922

พ.ย. 4328

02-410421
02-4104411

8

พ.ย. 8188

No. 1598

02-4123780
093-9789399

SMART TAXI
G1442
Tel. 02 044 9999

No. 9222

TAJLANDIA

Kurs doniak

W tym roku do Tajlandii przyjedzie prawdopodobnie 0,5-1,2 mln turystów. Przed pandemią było ich około 40 milionów. Szalony ruch uliczny w Bangkoku zamarł, a wraz z nim popyt na taksówki. Wiele kierowców wróciło w rodzinne strony, nieużywane samochody stoją na parkingach. Jedna z firm postanowiła przerobić nagrzane pojazdy na ogródki warzywne. Dochody ze sprzedaży papryczek chili, ogórków i kukuruczki mają wesprzeć bezrobotnych szoferów. Może dużo pieniędzy z tego nie będzie, ale zwarowany pomysł już przyciągnął uwagę mediów. Wśród samochodowych ogrodników rzuca się w oczy znak, który głosi po tajsku: „Premierze, pomóż!”.

TUNEZJA

Strzelają korki

Ważenie osła wyladowanego korą dębu korkowego w Ajn Draham na północy Tunezji. Korek pozyskuje się z dobrze wyrosniętych drzew, a operacja okorowania nie prowadzi do obumarcia rośliny i można ją powtarzać przez około dziesięć lat. Dęby korkowe uprawia się głównie w Portugalii, ale rosną też w większości krajów basenu Morza Śródziemnego.

